ΜΑΘΗΜΑ / ΤΑΞΗ :	ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

Α. Κείμενο:
Sulla, occupata urbe, senatum armatus coegerat ut G. Marius quam celerrime hostis iudicaretur. Cuius voluntati nemo obviam ire audebat; solus Quintus Mucius Scaevola augur de hac re interrogatus sententiam dicere noluit.
Curius et Fabricius, antiquissimi viri, et his antiquiores Horatii plane ac dilucide cum suis locuti sunt; non Sicanorum aut Pelasgorum, qui primi coluisse Italiam dicuntur, sed aetatis suae verbis utebantur. Tu autem, proinde quasi cum matre Evandri nunc loquaris, sermone abhinc multis annis iam obsoleto uteris, quod neminem scire atque intellegere vis, quae dicas.
Num ad hostem veni et captiva in castris tuis sum? In hoc me longa vita et infelix senecta traxit, ut primum exsulem deinde hostem te viderem? Qui potuisti populari hanc terram, quae te genuit atque aluit? Non tibi ingredienti fines patriae ira cecidit?

Β. Παρατηρήσεις
1. Να μεταφραστούν τα παραπάνω αποσπάσματα.

(40 μονάδες)

2. Να γραφεί ο τύπος που ζητείται για καθεμία από τις λέξεις:
i. nemo: τη δοτική ενικού
ii. Mucius: την κλητική ενικού
iii. hac re: ονομαστική πληθυντικού
iv. suis: ίδιος τύπος για α' και β' πρόσωπο
v. sermone obsoleto: αιτιατική πληθυντικού
vi. infelix, primum: οι άλλοι βαθμοί στον ίδιο τύπο
vii. fines: η ίδια πτώση στον άλλο αριθμό

(12 μονάδες)

3.α. Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται για κάθε ένα ρηματικό τύπο (για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο):
i. coegerat: γ' πληθυντικό υποτακτικής ΠΡΤ στην ίδια φωνή
ii. ire: απαρέμφατο ΠΡΚ
iii. audebat: β' ενικό υποτακτικής ΥΠΡ
iv. nolui: β' πληθυντικό προστακτικής ΕΝΣ
v. locuti sunt: β' ενικό οριστικής ΕΝΣ
vi. scire: α΄ενικό οριστικής ΜΕΛ στην ίδια φωνή
vii. dicas: τον ίδιο τύπο στο ΜΕΛ
viii. sum: απαρέμφατο ΜΕΛ
ix. viderem: τον ίδιο τύπο στον ΠΡΚ ενεργητικής περιφραστικής συζυγίας
x. populari: τον ίδιο τύπο στον πληθυντικό του Σ. ΜΕΛ
xi. genuit: την αιτιατική ενικού του γερουνδιακού
xii. cecidit: την μετοχή ΠΡΚ

(12 μονάδες)

φροντιστήρια πουκαμισάς

3.β. ingredienti: οι ενεργητικοί τύποι στο ίδιο πρόσωπο και γένος, αλλά στην αιτιατική ενικού (όπου είναι δυνατό)

(6 μονάδες)

4.α. Να αναγνωριστούν συντακτικά οι όροι: i. cuius, ii. interrogatus, iii. primi, iv. annis, v. hostem

(5 μονάδες)

4.β. Να αναγνωριστεί πλήρως (είδος, εισαγωγή, εκφορά, συντακτικός ρόλος) η δευτερεύουσα πρόταση «quae dicas»

(4 μονάδες)

4.γ. «ut proinde exsulem deinde hostem te viderem»: να δηλωθούν οι άλλοι δυνατοί τρόποι εκφοράς της δευτερεύουσας

(2 μονάδες)

5.α. «ingredienti»: να αναλυθεί η μετοχή σε δευτερεύουσα πρόταση εισαγόμενη με το σύνδεσμο dum και να αιτιολογηθεί το συντακτικό φαινόμενο που προκύπτει

(2 μονάδες)

5.β. «aetatis suae»: να δηλωθεί με διαφορετικό τρόπο η κτήση

(1 μονάδα)

5.γ. «proinde quasi cum matre Evandri nunc loquaris»: να μετατραπεί η πρόταση σε μετοχή

(2 μονάδες)

5.γ. «solus Quintus Mucius Scaevola augur»: να μετατραπεί η παράθεση σε δευτερεύουσα πρόταση

(2 μονάδες)

6.α. «Sulla, occupata urbe, senatum armatus coegerat»: να μετατραπεί η σύνταξη με ρήμα παθητικής περιφραστικής συζυγίας

(4 μονάδες)

6.β. «ut C. Marius quam celerrime hostis iudicaretur»: να μετασχηματιστεί η σύνταξη σε γενική γερουνδίου και να αιτιολογηθεί το συντακτικό φαινόμενο που παρατηρείται

(4 μονάδες)

6.γ. «Num ad hostem veni et captiva in castris tuis sum?»: να μετατραπεί η περίοδος στον πλάγιο λόγο σε εξάρτηση από τη φράση «Mater querebat ex filio»

(4 μονάδες)

φροντιστήρια πουκαμισάς

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Μετάφραση

Ο Σύλλας, αφού κατέλαβε την πόλη (Ρώμη), συγκάλεσε ένοπλος τη Σύγκλητο, για να κηρύξει το Γ. Μάριο εχθρό του κράτους όσο πιο γρήγορα γινόταν. Κανείς δεν τολμούσε να πάει αντίθετα στη θέλησή του· μόνος ο Κόιντος Μούκιος Σκαιόλας ο οιωνοσκόπος, όταν του ζητήθηκε η γνώμη του για αυτό το πράγμα, (αρνήθηκε να ψηφίσει) δε θέλησε να πει επίσημα τη γνώμη (του).

Ο Κούριος κι ο Φαβρίκιος, πάρα πολύ αρχαίοι άνδρες, κι οι Οράτιοι, αρχαιότεροι τους, (συνο)μιλούσαν με τους σύγχρονους τους καθαρά και με διαύγεια· δε χρησιμοποιούσαν τα λόγια (τη γλώσσα) των Σικανών ή των Πελασγών, οι οποίοι λέγονται ότι πρώτοι κατοίκησαν την Ιταλία, αλλά τα λόγια (τη γλώσσα) της εποχής τους. Εσύ, όμως, σαν να μιλάς τώρα με τη μητέρα του Ευάνδρου, χρησιμοποιείς λόγο (γλώσσα) απαρχαιωμένο (σε αχρηστία) εδώ και πολλά χρονιά πια, γιατί δε θέλεις κανένας να γνωρίζει και να καταλαβαίνει τι λες.

Μήπως ήρθα σε εχθρό κι είμαι αιχμάλωτη στο στρατόπεδό σου; Σε τέτοιο σημείο με οδήγησε (κατάντησε) η μακρόχρονη ζωή και τα δυστυχισμένα γηρατειά (μου), ώστε να σε δω πρώτα εξόριστο κι έπειτα εχθρό; Πώς μπόρεσες να λεηλατήσεις αυτή τη γη, η οποία σε γέννησε και σε ανάθρεψε; Δεν σου πέρασε η οργή, τη στιγμή που πατούσες στα σύνορα της πατρίδας σου;.

2. i. nemini
   ii. Mucii, Muci
   iii. haec res
   iv. nostris, vestris
   v. sermones obsoletos
   vi. Συγκριτικός: infelicior, Υπερθετικός:infelicissima
      Θετικός: (prae), Συγκριτικός: prius
   vii. finem

3.α. i. cogerent
   ii. isse
   iii. ausus esses
   iv. nolite
   v. loqueris/-re
   vi. sciam
   vii. dicturus sis
   viii. fore ή futuram esse
   ix. visura sim
   x. populatos fore
   xi. gignendam
   xii. casa

3.β. μετοχή ΕΝΣ: ingredientem
   μετοχή ΜΕΛ: ingressurum
   απαρέμφατο ΜΕΛ: ingressurum esse
   υποτακτική ΜΕΛ: ingressurus sis
   σουπίνο: ingressum
   γερούνδιο: ingrediendum

φροντιστήρια πουκαμισάς

4.α. i. cuius: γενική υποκειμενική, ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός στο «voluntati»· στην αρχή περιόδου ή ημιπεριόδου η αντωνυμία qui, quae, quod, εφόσον αναφέρεται στα προηγούμενα και δεν υπάρχει άλλη κύρια πρόταση, εισάγει κύρια πρόταση και ισοδυναμεί με την δεικτική-οριστική αντωνυμία is, ea, id (εδώ: eius)
ii. interrogatus: επιρρηματική χρονική μετοχή, συνημμένη στο quintus Mucius Scaevola (υποκείμενο του ρήματος), δηλώνει το προτερόχρονο, διότι είναι μετοχή Παρακειμένου, και λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στη φράση «dicere noluit»
iii. primi: επιρρηματικό κατηγορούμενο της σειράς στο qui μέσω του coluisse
iv. annis: απρόθετη τοπική αφαιρετική που δλώνει χρόνο («το πότε έγινε κάτι»), επιρρηματικός προσδιορισμός στο obsoleto
v. hostem: κατηγορούμενο στο te μέσω στου viderem

4.β. «quae dicas»: δευτερεύουσα ουσιαστική πλάγια ερωτηματική πρόταση, μερικής άγνοιας. Εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία quae (της quis, quis, quid) και εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι πλάγιες ερωτηματικές, διότι θεωρείται ότι η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της πρότασης. Συγκεκριμένα εκφέρεται με υποτακτική Ενεστώτα, διότι εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (άμεσα από τα απαρέμφατα scire και intellegere κι έμμεσα από το ρήμα vis), και, σύμφωνα με την ακολουθία των χρόνων, δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν. Λειτουργεί ως αντικείμενο στα απαρέμφατα εξάρτησης scire και intellegere.

4.γ. «ut proinde exsulem deinde hostem te videam»: μετά από ρήμα εξάρτησης αρκτικού χρόνου, με υποτακτική Ενεστώτα για το παρόν
«ut proinde exsulem deinde hostem te viderim»: μετά από ρήμα εξάρτησης ιστορικού χρόνου, με υποτακτική Παρακειμένου, όταν, κατά την άποψη του ομιλητή, το αποτέλεσμα είναι πράξη ολοκληρωμένη στο παρελθόν

5.α. dum ingrederis/-re
Η δευτερεύουσα πρόταση εκφέρεται με οριστική, διότι η πράξη περιγράφεται μόνο χρονικά, και συγκεκριμένα χρόνου Ενεστώτα, οποιοσδήποτε κι αν είναι ο χρόνος της κύριας πρότασης (Λατινισμός), διότι εκφράζει το σύγχρονο και μάλιστα μια συνεχιζόμενη πράξη (δευτερεύουσα πρόταση) στη διάρκεια της οποίας συμβαίνει η πράξη της κύριας.

5.β. aetatis eorum: κτήση χωρίς αυτοπάθεια

5.γ. (quasi) cum matre Evandri nunc loquens

5.γ. solus Quintus Mucius Scaevola, qui augur erat

6.α. Sullae, occupata urbe, senatus armato cogendus erat

6.β. C. Marii/-i quam celerrime hostis iudicandi causa /gratia
Έχει γίνει υποχρεωτική γερουνδιακή έλξη, διότι στην αρχική φράση «C. Marium quam celerrime hostem iudicandi causa /gratia» η γενική γερουνδίου είναι εμπρόθετη, με αντικείμενο σε αιτιατική (C. Marium), το οποίο αντικείμενο δεν είναι ουδέτερο αντωνυμίας ή επιθέτου

6.γ. Mater querebat ex filio nonne (ipsa) ad hostem venisset et captiva in castris ilius sit

Από τον Κλασικό Τομέα του Φιλολογικού Τμήματος των Φροντιστηρίων «Πουκαμισάς Ηρακλείου» συνεργάστηκαν: Σ. Αναγνωστάκη, Μ. Παγωμένου, Χ. Πυργιανάκη